

Usein kysytyt kysymykset

Luxemburg, 8. lokakuuta 2019

Vuosikertomus varainhoitovuodelta 2018 – Usein kysytyjä kysymyksiä

1. Mikä on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen rooli EU:n talousarvioon liittyen?

Tarkastajat **tarkastavat** joka vuosi **EU:n tilit ja antavat lausuntonsa** tilien oikeellisuudesta ja luotettavuudesta ja siitä, onko EU:n talousarviovarat käytetty sääntöjen mukaisesti.

Tämä muodostaa perustan **tarkastuslausumalle**, joka tilintarkastustuomioistuimen on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Vuonna 2018 EU:n menojen kokonaismäärä oli 156,7 miljardia euroa.

2. Onko Euroopan tilintarkastustuomioistuin vahvistanut varainhoitovuoden 2018 tilit?

Kyllä.

Tilintarkastustuomioistuin on vahvistanut vuoden 2018 tilit luotettaviksi (eli antanut 'puhtaan lausunnon'). Puhdas lausunto on annettu joka varainhoitovuodelta vuodesta 2007 alkaen. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että varainhoitovuoden 2018 tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta ja toimien tuloksista kyseiseltä varainhoitovuodelta.

Tilejä koskevan lausunnon lisäksi tilintarkastustuomioistuimen on annettava tarkastustyönsä perusteella lausunto siitä, suoritettiin tilien perustana olevat maksut EU:n sääntöjen mukaisesti. Maksujen arvioitu virhetaso on viime vuosina jatkuvasti parantunut: 2015: 3,8 %; 2016: 3,1 %, 2017: 2,4 %, 2018: 2,6 %. Lisäksi voidaan todeta, että huomattavassa osassa

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

vuodelta 2018 tarkastettuja menoja – etenkin tukioikeuteen perustuvissa maksuissa – virhetaso ei ollut olennainen.

Näin ollen vuonna 2018 – kolmannen perättäisen kerran – tilintarkastustuomioistuin on antanut maksuista **varauman sisältävän tarkastuslausunnon**. Vuoteen 2016 saakka se oli antanut menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta kielteisen lausunnon joka vuosi vuodesta 1994 alkaen.

3. Mikä on puhdas/varauman sisältävä/kielteinen lausunto?

Puhdas tarkastuslausunto tarkoittaa, että luvut antavat oikean ja riittävän kuvan ja ovat tilinpäätösraportointia ja varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisia.

Varauman sisältävä lausunto tarkoittaa, että tarkastajat eivät voi antaa puhdasta lausuntoa, mutta havaitut ongelmat eivät ulotu laajalle eli niitä ei esiinny koko perusjoukossa.

Kielteinen lausunto on osoitus laajalle levinneistä ongelmista.

4. Mikä on olennainen virhetaso?

Tällä tarkastusalan termillä tarkoitetaan virhetasoa, jonka alapuolella **virheillä ei katsota olevan merkittävää vaikutusta**. Virhetaso on olennainen, kun se todennäköisesti vaikuttaa tarkastuskertomuksen kohderyhmänä olevien käyttäjien päätöksentekoon. Sekä tilintarkastustuomioistuin että Euroopan komissio soveltavat olennaisuuden määrittämiseen kahden prosentin raja-arvoa.

5. Mitä ovat tukioikeuksiin ja kulujen korvaamiseen perustuvat maksut?

Tukioikeuksiin perustuvat maksut suoritetaan edunsaajien täytettyä tietyt (vähemmän monimutkaiset) ehdot. Näitä maksuja ovat esimerkiksi viljelijöille maksettavat suorat tuet (luonnonvarojen alan menot), opiskelija- ja tutkimusapurahat (kilpailukyvyyn alan menot), sekä EU:n henkilöstön palkat ja eläkkeet (hallinnon alalla).

Kulujen korvaamiseen perustuvilla maksuilla EU korvaa tukikelpoisista toimista aiheutuneet tukikelpoiset kulut (sovellettavat säännöt ovat monimutkaisempia). Tällaisilla maksuilla tuetaan mm. tutkimushankkeita (kilpailukyvyyn alan menot), alueellista ja maaseudun kehittämistä koskevia investointeja (koheesioalan ja luonnonvarojen alojen menot) sekä kehitysyhteistyöhankkeita (globaalien Euroopan alan menot).

6. Onko EU:n varainhoito menossa parempaan suuntaan?

Kyllä.

Maksujen arvioitu virhetaso on viime vuosina jatkuvasti parantunut: se on laskenut 4,4 prosentista 2,6 prosenttiin vuosien 2014 ja 2018 välillä. Lisäksi noin puolessa vuodelta 2018 tarkastetuista menoista virhetaso ei ollut olennainen. Tarkastuksissa on myös viime

vuosina havaittu, että sisäisiä kontrolleja on vahvistettu komissiossa ja jäsenvaltioissa merkittävästi.

7. Arvioitu virhetaso on kuitenkin edelleen 2,6 prosenttia. Mitä tämä tarkoittaa?

Virhetaso (2,6 prosenttia) on arvio siitä **määrästä, jota ei olisi pitänyt maksaa** EU:n talousarviosta, koska varoja ei käytetty EU:n sääntöjen mukaisesti. Toisin sanoen varojen käyttö ei vastaa sitä, mihin neuvosto ja parlamentti pyrkivät asiasta antamallaan EU:n lainsäädännöllä, tai sitä, mihin jäsenvaltiot pyrkivät kansallisilla säännöillään.

Tyypillisesti virheissä on kyse maksuista edunsaajille tai hankkeille, jotka eivät olleet oikeutettuja tukeen, taikka palvelu- tai tavarahankinnoista tai investoinneista, joiden yhteydessä julkisia hankintoja koskevia sääntöjä ei sovellettu asianmukaisesti.

8. Onko toisin sanoen EU:n varoista tuhlatu 2,6 prosenttia?

Ei.

Lähestymistapa voi olla harhaanjohtava, sillä ”virheen” ja ”tuhlaamisen” välillä on suuri ero. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa, onko EU:n varat käytetty sääntöjen mukaisesti, onko veloitetut kulut laskettu oikein ja täyttyvätkö tukikelpoisuusehdot. Tätä 2,6 prosentin luku tarkoittaa.

Joissakin virheissä on kyse maksuista, joissa tukikelpoisuusehdot eivät täyty. Tarkastuksessa havaittiin esimerkiksi, että eräässä jäsenvaltiossa toteutetun toimenpideohjelman tukikelpoisuussääntöihin kuului ehto, jossa kielletään EU:n avustuksen käyttäminen, jos jokin toinen taho toteuttaa saman tyypistä liiketoimintaa samoissa tiloissa. Kun eräs edunsaaja, asianajaja, aloitti toimintansa samassa rakennuksessa kuin toinen asianajajayritys, hanke ei ollut oikeutettu yhteisrahoitukseen.

Näissä tapauksissa EU:n varoilla on silti voinut olla osittain myönteinen vaikutus ja niillä on kenties saatu aikaan jonkin verran hyötyä, vaikka edunsaajat eivät ole täyttäneet kaikkia varojen käytölle asetettuja ehtoja. Toisaalta varojen laillinen ja sääntöjenmukainenkin käyttö voi johtaa tuhlaukseen esimerkiksi silloin, kun rakennetaan satamainfrastruktuuri ottamatta riittävällä tavalla huomioon tulevia rahtiliikennemääriä.

9. Mistä virheet johtuvat?

Virheet johtuvat siitä, että yksityiset tuenhakijat tai organisaatiot **eivät noudata sääntöjä** EU:n rahoitusta hakiessaan. Jotta ne olisivat oikeutettuja saamaan tukea EU:lta, niiden on noudatettava tiettyjä EU:n sääntöjä ja usein myös kansallisia sääntöjä. Näillä säännöillä (esim. hankinta- ja valtiontukisäännöillä) varmistetaan, että maksetut tuet eivät häiritse sisämarkkinoiden toimintaa ja että varat käytetään neuvoston ja parlamentin aikomiin tarkoituksiin.

Virheet johtuvat siitä, että **sääntöjä ei noudateta**: esim. viljelijä ilmoittaa maatalousalueen väärin, hankkeen toteuttaja ei noudata julkisia hankintoja koskevia sääntöjä tai

tutkimuskeskus ilmoittaa korvattavaksi kuluja, jotka eivät liity EU:n varoin rahoitettavaan hankkeeseen. Esimerkiksi yhdessä tilintarkastustuomioistuimen tutkimassa tapauksessa pieni terveydenhuoltoalan yritys, joka osallistui ensimmäistä kertaa EU-hankkeeseen, oli soveltanut virheellistä menetelmää EU:n tutkimusrahoitussääntöjen mukaisten henkilöstökulujen laskennassa. Eräässä toisessa tapauksessa viljelijät, jotka väittivät harjoittavansa kukin erillistä itsenäistä yritystoimintaa, saivat tukia sikalan rakentamiseen osana pienille ja keskikokoisille tiloille tarkoitettua tukitoimenpidettä. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin, että asianomaiset viljelijät olivat osakkaana samassa paikassa toimivassa perheyrietyksessä, joka oli kooltaan niin suuri, etteivät kyseiset viljelijät olleet oikeutettuja tukeen.

Varainhoitovuotta 2018 koskevassa vuosikertomuksessa annetaan lisää esimerkkejä tarkastusten aikana havaituista virheistä.

10. Ovatko havaitut virheet petostapauksia?

Suurimmassa osassa tapauksia eivät ole.

Petoksella tarkoitetaan hyötymistarkoituksessa toteutettua tahallista petollista toimintaa. Tavanomaisilla tarkastusmenettelyillä voi olla vaikea yksilöidä petostapauksia, mutta tilintarkastustuomioistuin havaitsee silti joka vuosi tarkastuksillaan joitakin tapauksia, joissa epäillään petosta.

Vuonna 2018 tilintarkastustuomioistuin havaitsi noin 700:ssä tarkastamassaan tapahtumassa 9 petosepäilytapausta (13 tapausta vuonna 2017). Se ilmoittaa kaikki tällaiset tapaukset Euroopan unionin petostentorjuntavirastolle OLAFille, joka tutkii ne ja ryhtyy tarvittaessa jatkotoimiin yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa.

11. Sekä komissiolla että jäsenvaltioilla on valtuudet estää virheet ja korjata ne siellä, missä niitä esiintyy. Miten paljon tämä vaikuttaa virhetasoon?

Jäsenvaltioiden viranomaisten ja komission toteuttamalla korjaavilla toimenpiteillä oli kaiken kaikkiaan myönteinen vaikutus arvioituun virhetasoon.

Merkittävä osa virheistä olisi kuitenkin voitu estää tai havaita ja korjata ennen maksujen suorittamista, jos komissio, jäsenvaltioiden viranomaiset tai riippumattomat tarkastajat olisivat hyödyntäneet kaikkia saatavillaan olleita tietoja.

Esimerkkinä voidaan todeta, että jos kaikkia tietoja olisi hyödynnetty, arvioitu virhetaso olisi jäänyt vuonna 2018 luonnonvarojen alan koko varainkäytön osalta kahden prosentin olennaisuusrajan alapuolelle. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tämä osoittaa, että nykyiset kontrollit ovat asianmukaisia, mutta ne on pantava täytäntöön kunnolla.

12. Totesitte, että tilintarkastustuomioistuin on siirtymässä kohti uutta, yhtenäistä tarkastusmallia. Miten olette muuttaneet toimintatapaanne vuonna 2018?

Vuosi 2017 oli ensimmäinen varainhoitovuosi, jolloin huomattava osa kaikkien EU:n talousarvioalojen menoista toteutettiin kauden 2014–2020 monivuotiseen

rahoituskehikseen sovellettavien **uusien sääntöjen** mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin pystyy nykyisin hyödyntämään komission ja jäsenvaltioiden sisäisten kontrollien avulla paremmin niiden työtä arvioidessaan menojen sääntöjenmukaisuutta.

Tilintarkastustuomioistuin aikoo soveltaa **varmentavaa tarkastustapaa** koko tarkastuslausumassaan. Tämä merkitsee, että tilintarkastustuomioistuin perustaa tarkastuslausuntonsa komission (johdon ja valvontayksiköiden) antamaan vahvistuslausumaan.

Vuosina 2017 ja 2018 tarkastajat kokeilivat tätä uutta toimintatapaa koheesiopolitiikan alalla. Kokeilu toi niin Euroopan komission kuin jäsenvaltioidenkin osalta entistä selkeämmin esiin, missä puutteita edelleen ilmenee. Näin on mahdollista edistää paremmin tilivelvollisuutta ja jatkaa EU:n varainhoidon kehittämistä.

Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että koheesioalaa koskeva komission vuoden 2018 arvio menojen sääntöjenmukaisuudesta on tilintarkastustuomioistuimen määrittämän vaihteluvälin alapuolella, mutta kilpailukykyä ja luonnonvaroja koskevat arviot ovat sitä lähellä.

Kokeilun myötä tilintarkastustuomioistuin aikoo **laajentaa hanketta** muille menoaloille. Tämä edellyttää kuitenkin sitoutumista ja yhteistyötä komission taholta.

Vuoden 2018 vuosikertomus ja LEHDISTÖPAKETTI ovat saatavilla 23:lla EU:n kielellä osoitteessa eca.europa.eu